

III МІЖНАРОДНА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ: ТЕОРІЯ І
ПРАКТИКА**

III INTERNATIONAL SCIENTIFIC INTERNET CONFERENCE
**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2021

УДК 634.11:631.526.3:631.5

**ОЦІНКА ЯКОСТІ ЯБЛУК РІЗНИХ СОРТІВ, ВИРОЩЕНИХ В
УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**

Завадська О.В., к. с.-г.н., доцент,

Зуєнко М.В., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

E-mail: zavadaska3@gmail.com

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Яблука – найпоширеніший фрукт на нашій планеті, на сьогодні нараховується більше 7000 помологічних сортів яблуні. Сприятливі ґрунтово-кліматичні умови для вирощування яблуні, стабільний попит на вітчизняному ринку, експортні можливості, дешева робоча сила, можливість отримання продукції високої якості спричинили значне зростання виробництва яблук у нашій країні. Однак, маючи такі ідеальні умови для виробництва та експорту, частка України у світовому виробництві яблук становить лише 0,08 %.

Важливе значення для оцінки будь-якого сорту має його продуктивність у конкретних ґрунтово-кліматичних умовах, товарність плодів та стійкість до поширених хвороб.

Дослідження проводили протягом 2018-2020 рр. у господарстві СФГ "Відродження", яке розташоване в Черкаській області (зона Лісостепу) та в Національному університеті біоресурсів і природокористування України (НУБіП України). Переважаючі ґрунти господарства – чорноземи типові. Оцінку свіжих плодів проводили в науково-навчальній лабораторії кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва НУБіП України за загальноприйнятими методиками.

Для досліджень було відібрано п'ять помологічних сортів яблуні, поширених у виробництві та придатних для вирощування у зоні Лісостепу. Як контроль використали добре вивчений сорт вітчизняного виробництва Ренет Смиренка, внесений до Реєстру сортів рослин у 1957 р.

Основними критеріями господарсько-біологічної оцінки будь-якого сорту є урожайність та якість вирощеної продукції, вміст основних біохімічних показників. Кращі умови вегетаційного періоду 2018 р. призвели до того, що в Україні спостерігалось перевиробництво яблук. Так, у 2018 р. було зібрано рекордний врожай яблук – 1,46 млн.т яблук, з яких 0,51 млн.т припадало на промислові підприємства, а 0,95 – на невеликі приватні господарства, присадибні ділянки. У 2019 р., як і очікували, отримали низький врожай яблук – 0,8 млн.т. Це підтверджує дані про періодичність плодоношення яблуні. Якщо в один рік всі ресурси дерево спрямовує на формування плодів, то в наступний – на зміцнення та відновлення.

У середньому за роки досліджень урожайність помологічних сортів яблуні становила 23,7-31,1 т/га і залежала як від сортових особливостей, так і року. Найбільш продуктивним за роки проведення досліджень виявився сорт Флорина, урожайність якого становила 31,1 т/га, була суттєво більшою порівняно з контролем та іншими досліджуваними варіантами. Не виявлено суттєвої різниці за цим показником між сортами Ренет Смиренка (контроль) і Глостер та Пріам і Скіфське золото.

Серед хвороб найбільш шкодочинними у роки досліджень виявилися парша, борошниста роса та сажковий грибок. Найменш стійкими до парші виявилися яблука сорту Ренет Смиренка (контроль). Кількість плодів, пошкоджених цією хворобою, становила 6,4 %. Зовсім не вражались паршею сорти яблук Пріам та Флорина. Однак яблука сорту Пріам вражались плодовою гниллю – 2,6 %, а 8,0% плодів яблук сорту Скіфське золото були вкриті чорним налітом – сажковим грибом.

Ураженість хворобами позначилася на товарності яблук, яку визначали відповідно до вимог чинного стандарту ДСТУ 8133:2015 Яблука свіжі середніх та пізніх термінів достигання. Технічні умови. Найвищою товарністю характеризувалися яблука сорту Флорина – 96,4 % у середньому за два роки досліджень, що на 3,8 % більше порівняно з контролем (різниця суттєва). Не виявлено істотної різниці за товарністю між сортами Флорина, Глостер та Пріам. Наявність чорного нальоту на плодах яблук Скіфське золото спричинила

до значного зниження їх товарності – 91 %, що на 1,6 % менше порівно з контролем (різниця не істотна). У результаті проведеного кореляційного аналізу встановлена пряма середня залежність між масою плодів та їх товарністю ($r=0,62\pm 0,12$).

За органолептичними показниками на найкращими серед досліджуваних сортів яблук були плоди сортів Флорина та Пріам, які отримали під час дегустації найвищі оцінки – по 8,7 та 8,6 балів відповідно.

Таким чином, найбільш продуктивним серед досліджуваних варіантів був сорт Флорина, урожайність якого в обидва роки досліджень істотно перевищувала контроль і становила у 2018 р. – 38,7 т/га, а у 2019 р. – 23,5 т/га. За товарністю, стійкістю до поширених хвороб також виділився сорт Флорина, товарність плодів якого становила 96,4 %, а стійкість до парші – 100 %. Найменш стійким до парші були яблуні сорту Ренет Симиренка (контроль) – 6,4 % вражених хворобою плодів.

За показниками, що характеризують поживну цінність яблук, придатність їх до тривалого зберігання та переробки, серед досліджуваного сортименту виділилися яблука сортів Ренет Симиренка (контроль) та Флорина. У них накопичувалося 18,5 і 17,8 % сухої речовини, 15,8 і 15,4 % сухої розчинної та 11,5 і 11,2 % цукрів. Найвищу біологічну цінність мали плоди сорту Пріам – вміст вітаміну С становив 12,6 мг%.

Враховуючи товарну та дегустаційну оцінку яблук, їх зовнішній вигляд, смакові властивості, консистенцію м'якоті, а також вміст біологічно-цінних речовин, для споживання у свіжому вигляді найпридатніші сорти яблук Пріам та Флорина, для тривалого зберігання та переробки – Ренет Симиренка та Флорина, для виготовлення компотів – Скіфське золото.